

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, fevral.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukurimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikrarov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	40
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
TEMIR YO'L YO'LLARINI TA'MIRLASH KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	46
Allabergenov Sherzod Maksudbayevich	
BANKLARNI TRANSFORMATSIYALASH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	51
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BUDJET OCHIQLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA QONUNCHILIK BAZASINING EVOLYUTSIYASI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	55
Mamanov Alisher Umbarovich	
ENERGETIKA TARMOG'I KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'LLARI.....	60
Xamdamova Gavxar Absamatovna	
SMART UNIVERSITET MODELINING XALQARO TAJRIBASI VA UNI YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIGA MOSLASHTIRISH MASALALARI.....	65
Saloxiddinova Sitora Baxodir qizi	
IJTIMOIIY OBYEKTlarda QURILISH XIZMATLARINI MOLiyALASHTIRISHNING NAZARIY – ASOSIY TAMOIYILLARI.....	68
Gapparov Azim Qayumovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING ISHLAB CHIQRISH FAOLIYATIGA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI TA'MINLASH.....	72
Zaripov Shoxboz Alijon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA IJTIMOIIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	75
Kolmatova Asila Menglimurod qizi	
РОЛЬ GREEN BONDS В МЕЖДУНАРОДНОЙ ФИНАНСОВОЙ СТРАТЕГИИ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	81
Н.Т. Бекназарова	
BARQAROR RIVOJLANISH SHAROITIDA EKOLOGIK BOSHQARUV VA AUDIT.....	86
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
NORASMIY IQTISODIYOTNING MAVJUDLIGINING NAZARIY MASALALARI VA UNI ANIQLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI.....	93
Alimardonov G'ayratjon Nuraliyevich	
DIGITAL TWIN-BASED DECISION SUPPORT FOR COST OPTIMIZATION AND RISK MANAGEMENT IN INFRASTRUCTURE SYSTEMS.....	99
Nelyufar Umarovna Dadabayeva	
PAXTA BO'LAKCHASINING OG'MA TO'RLI YUZA SIRTI BO'YLAB HAVO OQIMI TA'SIRIDAGI HARAKATINING MATEMATIK MODELI.....	108
Karimov Abdusamat	
АДАПТИВНОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ К ВНЕШНИМ РИСКАМ И ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИМ ТЕНДЕНЦИЯМ.....	115
Бабаджанов Шухрат Атахмович	
“TIBBIYOT BOZORINING UZLUKSIZ RIVOJLANISHI UCHUN MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI”.....	120
Abdumalikov Shoxjahon Jaloliddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIDAGI ROLI VA BANDLIKKA TA'SIRI.....	124
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	

XORAZM VILOYATIDA ETNOGRAFIK TURIZMNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MEXANIZMINING AHAMIYATI	129
Ro'zimatova Shaxlo Baltaboy qizi	
THE FEAR OF MISSING OUT (FOMO) EFFECT IN ADVERTISING AND ITS NEUROPSYCHOLOGICAL IMPACT ON IMPULSE BUYING	134
Negmatov Nodir Nozimovich	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT XIZMATINI TASHKIL ETISHNING ASOSIY IQTISODIY KO'RSATKICHLARI VA TENDENSIYALARI TAHLILI.....	139
Aytiyeva Sevara	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR.....	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI.....	149
Abdullayeva Matluba Nematovna, Nuriddinov Kamoliddin Faxriddin o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	155
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
POPULATION IMPACT ON CONSUMER CULTURE AND NATIONAL ECONOMIC GROWTH.....	160
Rustamov Sherov Oblokulovich	
AVTOTRANSPORT KORXONALARINING IQTISODIY KO'RSATKICHLARI TAHLILI VA ULARNI YAXSHILASHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR.....	164
Laylo Akbarova, Komolov Adxam Dilshod o'g'li	
MODELING THE DIFFUSION OF DIGITAL BANKING ADOPTION IN UZBEKISTAN: EVIDENCE FROM TBC BANK USING THE BASS DIFFUSION MODEL AND A HYBRID REGRESSION APPROACH	169
Feruza Nabieva	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA EKOLOGIK XARAJATLARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH VA BAHOLASH	176
Rabbimov Elbek Abdulloyevich, G'afforov Ilhom Ilyosjonovich, Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
O'ZBEKISTONNING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING INTEGRALLASHGAN MODELI.....	183
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-KONSEPTUAL ASOSLANISHI.....	188
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI SIFATINI OSHIRISH VA KREDIT RISKINI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	194
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
SANOAT KORXONALARI TUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMI	198
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
SOLIQ STAVKALARINI TABAQALASHTIRISHNING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANISHGA TA'SIRI.....	202
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
MINTAQALAR IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI TAFOVUTLARNI KAMAYTIRISHNI TA'MINLASHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	208
Egamov Temur Muzaffarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLIYAVIY RAG'BATLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	213
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURLIGI.....	217
Achilova Firuza Kurbanovna	
INVESTITSIYALARNI JALB ETISH ORQALI MAXSUS IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	222
Ergashev Olim	

KICHIK BIZNES INNOVATSION FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDAGI ASOSIY TENDENSIYALAR	227
Amirov Zubaydulla Toir o'g'li	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	233
Isakjanova Saboxat Muhamedovna	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA AKSIYADORLAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEXANIZMLARINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	238
Xakimov Uchkun Xamitovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MILLIY MAKROIQTISODIY SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	242
Mardanova Ra'no Isakovna	
XUSUSIY VA DAVLAT SHIFOXONALARI UCHUN RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI QIYOSIY TAHLIL	246
Yakubov Temur G'anibekovich	
RAQAMLI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA RESURS SAMARADORLIGI VA IQTISODIY NATIJADORLIK MODEL	250
Ziyodullayev Qahramon	
"MILLIY TURIZM SITUATSION-MONITORING MARKAZI" VA "YASHIL TUROPERATORLAR" FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISH ISTIQBOLLARI	254
Toshev Akmal Salimovich	
RISK-MENEJMENT VA MOLIYAVIY BARQARORLIK O'ZARO BOG'LIQLIGINING KONSEPTUAL MODELINI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI	261
Madaminov Bekzod Allayarovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT: BAHOLASH METODOLOGIYASI, DINAMIKASI VA QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI (1996 – 2026-YILLAR TAHLILI)	266
Djumanova Rano Fayzullayevna	
OLIY TA'LIM SIFATINI BAHOLASHDA MAJMUALI DIAGNOSTIK MODELNING AMAL QILISH XUSUSIYATLARI	272
Xo'jaxonov Ma'rufxon Xamidxonovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	278
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KREDITLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	282
Nigora Nurmatova	
BANK SEKTORINING INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISHDAGI STRATEGIK O'RNI	287
Abdumavlonov Abdumutal Abdumajid o'g'li	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA UZOQ MUDDATLI MOLIYAVIY INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	291
Allabergenova Nilufar Shermetovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA TA'MINOTLI YIRIK KREDITLAR ASOSIDA QIMMATLI QOG'OZLAR CHIQRISH ORQALI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI	298
Ahmedov Akbarali Sultonmurodovich	
"MINTAQA SANOATI SALOHİYATIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI"	306
Abdinazarov Xusan Shaymanovich	
BUDJET TASHKILOTLARI FAOLIYATIDA MAJBURIYATLAR: MAZMUNI, TURLARI VA TARKIBI	309
Jabbarova Charos Aminovna	
ATROF-MUHIT VA EKOLOGIK IQTISODIYOT: TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RESURLARDAN OQILONA FOYDALANISH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	316
Alikulov Samar Abdirashidovich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASI RIVOJLANISHIDA FORSAYT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	322
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
АНАЛИЗ ДЕБИТОРСКОЙ И КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ХОЗЯЙСТВУЮЩЕГО СУБЪЕКТА	329
Камолова Феруза Кахрамоновна	

TASHQI QARZNING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI: QARZ BARQARORLIGINI BAHOLASH MODELLARI ASOSIDA O'ZBEKISTON MISOLIDA TAHLIL	333
Oliyoyrova Kumushoy Ahmad qizi, Tashmuxeamedova Yayra Atxamovna	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQLARNI TARTIBGA SOLISHNING TAHLILI	339
Kudiyarov Kishibay Ramatullaevich	
KORXONALAR FAOLIYATINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING XORIJ TAJIRIBASI	343
Iminova Nargizaxon Akramovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING TO'LOVGA QOBILIYATLILIGINI BOSHQARISHDA RISKLAR VA RISK-MENEJMENTNING O'RNI	350
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA HISOBOTINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR	354
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Xasanboyeva Muyassar Ubaydullayevna	
XUSUSIY KORXONALARDA KADRLAR MENEJMENTI SAMARADORLIGINI OSHIRISH	358
Alimova Dildora Damirovna	
BANK TRANSFORMATSIYASI TUSHUNCHASI VA UNING MENEJMENTDAGI O'RNI	363
Rajabov Oybek Panjievich	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT SANOATIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	367
Eshtemirova Anora Norboy qizi	
BOZOR KONYUNKTURASIGA MOS PIYOZ YETISHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	371
Sadikova Shohida Obidqul qizi	
HUDUDLARDA MAISHIY XIZMATLAR SOHASINI KLASTERLASH VA RESURS SAMARADORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	375
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
XUSUSIY VA KORPORATIV TUZILMALARDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI HAMDA AUDITORLIK XULOSASINI SHAKLLANTIRISH AMALIYOTI	380
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	
YIRIK VA KICHIK BIZNES O'RTASIDA KOOPERATSIYA MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	385
Nasirova Kamola Alimovna	
MOLIYAVIY HISOBOTLARNING QAROR QABUL QILISH JARAYONIDAGI IQTISODIY ROLI	394
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Yahyayeva Ra'no Raximovna	
DIRECTIONS FOR IMPROVING INVESTMENT POLICY IN THE CONDITIONS OF DIGITAL ECONOMY (EXPERIENCE OF UZBEKISTAN)	400
Khatamov Nurbek Achildiyevich, Sharifi Abdul Fatah	
DAVLATNING FISKAL VA MONETAR SIYOSATI UYG'UNLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH	405
Uralov Shavkat Maxramovich	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BIZNES JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	410
Yusubov Muzaffar Alimbayevich	
BANKLARDA RAQAMLASHTIRISH JARAYONINING MIJOZLAR QONIQISH DARAJASIGA TA'SIRI	414
Ro'ziboyev Shuxrat Komilovich	
BOJ-TARIF SIYOSATI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING ILMIY-AMALIY YO'NALISHLAR	418
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIYAVIY BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISHDA BOSHQARUV KADRLARINING KOMPETENSIYASI	424
Mahsutaliyev Abdusalom Hasanovich	

ZIYORAT TURIZMIDA DESTINATSIYA VA GEOAXBOROT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	433
Qosimov Jahongir Ro'ziboyevich, Suyunova Nilufar	
YEVROPA DAVLATLARIDAGI KORXONALARDA MOLIVAVIY REJALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI VA ULARDAN O'ZBEKISTON MOLIVA TIZIMIDA QO'LLASH MASALALARI	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
TASHKILOTNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA LOYIHALARINI BOSHQARISH	446
Xasanov Odilxon Kaxxorovich	
O'ZBEKISTON TURIZM SANOATINING XALQARO RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA STRATEGIK MARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	450
Kobilova Shozoda Timurovna, Isxakova Sarvar Ayubovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN LABOR THEORY: EVOLUTION, CHALLENGES AND FUTURE PROSPECTS.....	456
Tukhliyev Bakhodir Adinaevich	
ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ПЕРВОГО ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В СИСТЕМЕ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	460
Астанов Зафар Муродуллаевич	
TA'LIM MUASSASALARIDA O'QITISH SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR PLATFORMALARINI YARATISH VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	466
To'xtamisheva Dilrabo Shermonovna	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	472
Norboyev Sarvar Azodovich	
MINTAQAVIY RIVOJLANISHDA INVESTITSİYALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	476
Xatamova Manzura Ochilidievna, Safarov Botir Isaq o'g'li	
MAXSUS IQTISODIY ZONALARDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI.....	482
To'rayeva Nafisa Odiljonovna	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISHNING PUL MUOMALASI BARQARORLIGIGA TA'SIRINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	487
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
O'ZBEKISTONDA TAKSI XIZMATLARI BOZORIDA INSTITUSIONAL ISLOHOTLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	491
Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li	
EKOLOGIK TANGLIK SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA YERLARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	497
Kudiyarov Aybek Alisherovich	
BANK LIKVIDLIGINI BOSHQARISHDA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	502
Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li	
IQTISODIY FAOLIYAT TURLARI BO'YICHA SANOAT ISHLAB CHIQRISH TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH.....	509
Almardanova Farzona Tulkin qizi, Kasimov Azamat Abduraimovich	
QUYI AMUDARYO IQTISODIY MINTAQASI CHEGARABO'YI HUDUDLARINING TURISTIK IMKONIYATLARI.....	515
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
SURXONDARYO VILOYATIDA ULGURJI SAVDO HAJMI KO'RSATKICHLARINI ARIMA MODEL YORDAMIDA PROGNOZLASHTIRISH.....	522
Turotova Sohiba Djumanazarovna	
MINTAQADA INNOVATSION USULDA BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	531
Davranov Odil Jumanazarovich	

ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI VA MAHSULOT TANNARXINING BOSHQARUV TAHLILINI AMALGA OSHIRISH USULLARI	538
Xamidova S.Ya.	
STRATEGIES FOR INCREASING COMPETITIVENESS IN DEVELOPING EXPORT ACTIVITIES IN SMALL ENTERPRISES.....	544
Nasridinova Shokhida Taufikovna	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA ILMIY-NAZARIY QARASHLAR	551
To'g'onov Ibroximxo'ja	

SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA ILMIY-NAZARIY QARASHLAR

To'g'onov Ibroximxo'ja

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
mustaqil izlanuvchisi

E-mail: togonovibrohimxoja8@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada sanoat korxonalarini boshqarishda qo'llaniladigan asosiy ilmiy-nazariy yondashuvlar tizimli ravishda tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida klassik, insoniy munosabatlar, tizimli, jarayonli hamda strategik boshqaruv nazariyalarining sanoat korxonalari faoliyatiga ta'siri chuqur o'rganilgan. Ilmiy abstraksiyalash, tahlil va sintez, taqqoslash hamda tizimli yondashuv metodlari asosida boshqaruv samaradorligini baholash ko'rsatkichlari shakllantirilgan. Tadqiqot natijalari sanoat korxonalarida boshqaruv jarayonlarini takomillashtirish hamda ularning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Sanoat korxonasi, boshqaruv nazariyalari, ilmiy-nazariy yondashuv, strategik boshqaruv, tizimli yondashuv, boshqaruv samaradorligi, mehnat unumdorligi, rentabellik, innovatsion faollik.

Abstract. This article provides a systematic analysis of the main scientific and theoretical approaches applied in the management of industrial enterprises. The study examines the impact of classical, human relations, systems, process-based, and strategic management theories on the performance of industrial enterprises. Based on the methods of scientific abstraction, analysis and synthesis, comparison, and the systems approach, key indicators for assessing management effectiveness were developed. The results of the study contribute to improving management processes and enhancing the competitiveness of industrial enterprises.

Key words: Industrial enterprise, management theories, scientific and theoretical approach, strategic management, systems approach, management effectiveness, labor productivity, profitability, innovation activity.

Аннотация. В статье системно проанализированы основные научно-теоретические подходы, применяемые в управлении промышленными предприятиями. В ходе исследования подробно изучено влияние классической, теории человеческих отношений, системного, процессного и стратегического управления на деятельность промышленных предприятий. На основе методов научной абстракции, анализа и синтеза, сравнения и системного подхода сформированы показатели оценки эффективности управления. Результаты исследования направлены на совершенствование управленческих процессов и повышение конкурентоспособности промышленных предприятий.

Ключевые слова: Промышленное предприятие, теории управления, научно-теоретический подход, стратегическое управление, системный подход, эффективность управления, производительность труда, рентабельность, инновационная активность.

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida sanoat korxonalarining samarali faoliyat yuritishi ularni boshqarishda ilmiy asoslangan yondashuvlarni qo'llash bilan bevosita bog'liqdir. Globallashuv, texnologik rivojlanish va raqobatning kuchayishi sanoat korxonalaridan moslashuvchan, innovatsion hamda tizimli boshqaruv mexanizmlarini joriy etishni talab etmoqda.

Shu sababli sanoat korxonalarini boshqarish nazariyalarini chuqur o'rganish va ularni amaliyotga samarali tatbiq etish bugungi kunda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega dolzarb vazifa hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy boshqaruv nazariyalari sanoat korxonalarining samaradorligini oshirish uchun mustahkam ilmiy asos yaratadi. Xususan, boshqaruv nazariyalarining evolyutsiyasi klassik menejment maktabidan boshlanadi.

Frederick W. Taylor tomonidan taklif etilgan ilmiy menejment konsepsiyasi mehnat taqsimoti va ish jarayonlarini optimallashtirish asoslarini shakllantirdi; ushbu yondashuv korxonalarda ishlab chiqarish samaradorligini oshirishni nazarda tutadi (Taylor, 1911-yil). Fayolning boshqaruv funksiyalari modeli esa rejalashtirish, tashkil etish, rahbarlik va nazorat tamoyillarini tizimli ravishda talqin etishga xizmat qiladi hamda uning keyingi boshqaruv faniga ta'sirini kuchaytiradi.¹

Keyingi tadqiqotlar boshqaruv jarayonida inson omilining ahamiyatini asoslab berdi. Insoniy munosabatlar maktabi vakillari, xususan, Elton Mayo va uning izdoshlari ta'kidlaganidek, xodimlarning ijtimoiy va psixologik ehtiyojlarini hisobga olish mehnat unumdorligini oshirishga xizmat qiladi. Mazkur yondashuv bugungi kunda korxonalarda xodimlar motivatsiyasini boshqarish va inson kapitalini rivojlantirishda muhim ilmiy asos bo'lib qolmoqda.

Strategik boshqaruv nazariyasi sohasida Scopus bazasida indekslangan ko'plab tadqiqotlar mavjud. Bibliometrik tahlillar shuni ko'rsatadiki, strategik menejment yo'nalishida o'sish tendensiyasi global miqyosda izchil davom etmoqda va u korporativ ijtimoiy mas'uliyat (CSR) hamda sun'iy intellektning strategik qarorlar qabul qilishdagi rolini qamrab olmoqda. Shuningdek, strategik menejment tadqiqotlari barqaror rivojlanish maqsadlari bilan integratsiyalanib, sanoat korxonalarida boshqaruv strategiyalarini ishlab chiqishda yangi ilmiy yo'nalishlarni ochib bermoqda.²

Makro darajada boshqaruv amaliyoti korxona darajasidan tashqari, barqaror rivojlanish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga qaratiladi. Masalan, Kadirov (2024-yil) boshqaruv nazariyalarini barqarorlik kontekstida tahlil qilib, sanoat korxonalari uchun integratsiyalashgan tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni taklif etadi, bu esa boshqaruv tizimining barqaror natijalarga erishishini ta'minlashga xizmat qiladi.³

Mahalliy ilmiy adabiyotlarda ham sanoat korxonalarini boshqarishning muayyan masalalari keng yoritilgan. Jumladan, qurilish materiallari sanoatida korporativ boshqaruv mexanizmlarining samaradorligini tahlil qilish boshqaruvni takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalarni shakllantiradi. Shuningdek, strategik boshqaruv yo'nalishlari sanoat korxonalarida raqamli texnologiyalar va innovatsiyalar asosida izchil rivojlantirilmoqda, bu esa raqobatbardoshlikni oshirishning muhim ilmiy tamoyili sifatida namoyon bo'lmoqda.

Innovatsion boshqaruv sohasida Sarimsaqov (2024-yil) tomonidan olib borilgan tahlil innovatsiyalarni joriy etish va boshqaruvning innovatsion xususiyatlari korxona samaradorligini sezilarli darajada oshirishini asoslab beradi. Bunga qo'shimcha ravishda, Ne'matullayev (2025-yil) innovatsion boshqaruv samaradorligini oshirish omillarini o'rganib, chuqur tizimli yondashuvlarni taklif etadi.⁴

Umuman olganda, adabiyotlar sharhi shuni ko'rsatadiki, boshqaruv nazariyalari kompleks yondashuvni talab qiladi. Klassik, strategik, insoniy va innovatsion tamoyillarni uyg'unlashtirish orqali sanoat korxonalarining boshqaruv samaradorligini izchil oshirish mumkin. Integratsiyalashgan boshqaruv paradigmalariga asoslangan tadqiqotlar korxonalar uchun yangi ilmiy va amaliy istiqbollarni belgilab beradi hamda maqolada taklif etilgan modellarning ilmiy asosini yanada mustahkamlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida umumilmiy va maxsus metodlardan kompleks tarzda foydalanildi. Xususan, ilmiy abstraksiyalash, tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, taqqoslash hamda tizimli yondashuv usullari qo'llanildi. Shuningdek, mahalliy va xorijiy olimlarning sanoat korxonalarini boshqarishga oid ilmiy ishlari, monografiyalari hamda maqolalari atroflicha o'rganildi. Nazariy tahlil natijalariga ko'ra, boshqaruv yondashuvlari guruhlariga ajratildi va ularning sanoat korxonalari faoliyatiga ta'siri izchil baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalariga ko'ra, sanoat korxonalarini boshqarishda quyidagi asosiy ilmiy-nazariy yondashuvlar shakllanganligi aniqlanadi (1-jadval).

- 1 Taylor, F. W. (1911). The Principles of Scientific Management — klassik menejmentning poydevori. https://acopen.umsida.ac.id/index.php/acopen/article/view/10630?utm_source=https://rsisinternational.org/journals/ijriss/articles/bibliometric-analysis-of-strategy-management-in-sustainable-development-a-systematic-literature-review-based-on-scopus-data/?utm_source.
- 2 Bibliometric Analysis of Strategy Management in Sustainable Development — strategik menejment bo'yicha Scopus indekslangan tizimli sharh tadqiqoti. https://rsisinternational.org/journals/ijriss/articles/bibliometric-analysis-of-strategy-management-in-sustainable-development-a-systematic-literature-review-based-on-scopus-data/?utm_source.
- 3 Kadirov, A. M. (2024). Sanoat korxonalarining tashkiliy-iqtisodiy boshqaruv mexanizmlari. https://finance.tsue.uz/index.php/afa/article/view/43?utm_source.
- 4 Mahalliy ilmiy tadqiqotlar: Sarimsaqov, D. (2024); Mo'ydinova, G. Q. (2025). https://green-eco.uz/index.php/GED/article/view/6231?utm_source.

1-jadval. Sanoat korxonalarini boshqarishdagi asosiy ilmiy-nazariy yondashuvlar taqqoslanishi (manbaa muallif shaxsiy ishlanmasi)⁵

Yondashuv nomi	Asosiy vakillari	Bosh g'oya	Sanoat korxonasiga ta'siri
Klassik boshqaruv	F.Taylor, A.Fayol	Mehnat taqsimoti, qat'iy nazorat	Ishlab chiqarish intizomi va barqarorlik
Insoniy munosabatlar	E.Meyo, M.Follett	Xodim motivatsiyasi va ijtimoiy omillar	Mehnat unumdorligi oshishi
Tizimli yondashuv	L.Bertalanfi	Korxona — murakkab tizim	Resurslardan kompleks foydalanish
Jarayonli yondashuv	A.Fayol	Boshqaruv funksiyalari uzluksizligi	Boshqaruv samaradorligi
Strategik boshqaruv	I.Anssoff, M.Porter	Raqobat ustunligi	Uzoq muddatli rivojlanish

Sanoat korxonalarini boshqarishda bir qator muhim ilmiy-nazariy yondashuvlar shakllangan bo'lib, ularning har biri boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Xususan, klassik boshqaruv nazariyasi mehnat taqsimoti, markazlashuv va qat'iy ierarxiyani asosiy tamoyillar sifatida belgilab, yirik sanoat korxonalarida ishlab chiqarish intizomini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Insoniy munosabatlar nazariyasi esa xodimlarning ijtimoiy-psixologik omillarini boshqaruv jarayonida muhim deb hisoblab, mehnat unumdorligini oshirishda samarali yondashuv sifatida namoyon bo'ladi.

Tizimli yondashuv sanoat korxonasini o'zaro bog'liq elementlardan iborat murakkab tizim sifatida ko'rib chiqib, resurslardan kompleks va oqilona foydalanish imkonini yaratadi. Jarayonli yondashuv boshqaruvni uzluksiz jarayonlar majmui sifatida talqin etib, rejalashtirish, tashkil etish, rag'batlantirish va nazorat funksiyalarining uyg'unligini ta'minlashga qaratiladi. Strategik boshqaruv nazariyasi esa uzoq muddatli rivojlanish maqsadlarini belgilash va raqobat ustunligini mustahkamlashga yo'naltirilgan bo'lib, sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishida muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega (2-jadval).

2-jadval. Boshqaruv samaradorligi ko'rsatkichlari tizimi (manbaa muallif shaxsiy ishlanmasi)⁶

Ko'rsatkich nomi	HISOBLASH FORMULASI	MAZMUNI
MEHNAT UNUMDORLIGI	Ishlab chiqarish hajmi / xodimlar soni	Xodim samaradorligi
RENTABELLIK	Sof foyda / umumiy xarajatlar	Moliyaviy samaradorlik
XARAJATLAR SAMARADORLIGI	Daromad / xarajatlar	Resurslardan foydalanish
INNOVATSION FAOLLIK	Innovatsion mahsulot ulushi (%)	Rivojlanish darajasi
BOSHQARUV XARAJATLARI ULUSHI	Boshqaruv xarajatlari / umumiy xarajatlar	Boshqaruv tejamkorligi

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, sanoat korxonalarini boshqarishda yagona nazariy yondashuv yetarli darajada samarali bo'la olmaydi. Amaliyotda, odatda, bir nechta nazariy qarashlarning integratsiyasi yuqori natijadorlikni ta'minlaydi. Jumladan, klassik boshqaruv ishlab chiqarish intizomini mustahkamlasa, insoniy munosabatlar yondashuvi xodimlar motivatsiyasini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Strategik va tizimli yondashuvlar esa sanoat korxonalarining uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, boshqaruv tizimini shakllantirishda korxonaning faoliyat turi, hajmi hamda tashqi muhit omillarini kompleks tarzda inobatga olish zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqotlar natijalari sanoat korxonalarini boshqarishda ilmiy-nazariy qarashlarning muhim o'rnini mavjudligini ko'rsatdi. Boshqaruvning klassik, insoniy munosabatlar, tizimli, jarayonli va strategik yondashuvlari sanoat korxonalarining samarali faoliyat yuritishida o'zaro bog'liq va bir-birini to'ldiruvchi omillar sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqot jarayonida aniqlanishicha, zamonaviy sanoat korxonalarida faqat bitta nazariy yondashuvga tayanish yetarli darajada samarali emas, balki ularni integratsiyalashgan holda qo'llash boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Maqolada taklif etilgan konseptual model sanoat korxonasini resurslar, boshqaruv mexanizmi va natijalar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik asosida talqin etadi. Shuningdek, ishlab chiqilgan boshqaruv samaradorligini

⁵ Muallif tomonidan yaratilgan.

⁶ Muallif tomonidan yaratilgan.

baholash ko'rsatkichlari tizimi hamda integral indeks sanoat korxonalarini kompleks tahlil qilish imkonini beradi. Ushbu yondashuv boshqaruv qarorlarining ilmiy asoslanganligini kuchaytirib, sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalariga tayangan holda, sanoat korxonalarini boshqarish tizimini takomillashtirish zarurligi asoslab berildi. Xususan, sanoat korxonalarida klassik boshqaruv intizomi bilan bir qatorda insoniy munosabatlar va strategik boshqaruv tamoyillarini uyg'unlashtirish xodimlar motivatsiyasini oshirish hamda uzoq muddatli rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi. Korxonani yagona tizim sifatida boshqarish, barcha boshqaruv jarayonlarini aniq belgilash va ularning o'zaro bog'liqligini kuchaytirish resurslardan foydalanish samaradorligini oshiradi. Taklif etilgan boshqaruv samaradorligining integral indeksi sanoat korxonalarini tahlil qilish, taqqoslash va strategik qarorlar qabul qilishda muhim amaliy ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, zamonaviy sanoat sharoitida raqamli texnologiyalar, axborot tizimlari va innovatsion boshqaruv usullarini joriy etish boshqaruv samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida namoyon bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Taylor, F. W. (1911). The Principles of Scientific Management. New York: Harper & Brothers.
2. Fayol, H. (1949). General and Industrial Management. London: Pitman Publishing.
3. Mayo, E. (1933). The Human Problems of an Industrial Civilization. New York: Macmillan.
4. Follett, M. P. (1942). Dynamic Administration: The Collected Papers of Mary Parker Follett. New York: Harper & Row.
5. Bertalanffy, L. von (1968). General System Theory: Foundations, Development, Applications. New York: George Braziller.
6. Chandler, A. D. (1962). Strategy and Structure: Chapters in the History of the Industrial Enterprise. Cambridge, MA: MIT Press.
7. Ansoff, H. I. (1965). Corporate Strategy. New York: McGraw-Hill.
8. Porter, M. E. (1980). Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors. New York: Free Press.
9. Porter, M. E. (1985). Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. New York: Free Press.
10. Mintzberg, H. (1994). The Rise and Fall of Strategic Planning. New York: Free Press.
11. Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. Journal of Management, 17(1), 99–120. (Scopus indexed)
12. Teece, D. J., Pisano, G., & Shuen, A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. Strategic Management Journal, 18(7), 509–533. (Scopus indexed)
13. Drucker, P. F. (2007). Management Challenges for the 21st Century. New York: Harper Business.
14. Schumpeter, J. A. (1934). The Theory of Economic Development. Cambridge, MA: Harvard University Press.
15. OECD. (2019). Business Dynamics and Productivity Growth. Paris: OECD Publishing.
16. Kadirov, A. M. (2024). Sanoat korxonalarida boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish masalalari. Iqtisodiyot va moliya, 2(1), 45–52.
17. Sarimsaqov, D. A. (2024). Innovatsion boshqaruvning sanoat korxonalari samaradorligiga ta'siri. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot, 3(2), 88–95.
18. Ne'matullayev, S. R. (2025). Sanoat korxonalarida strategik boshqaruvni rivojlantirish yo'nalishlari. Iqtisodiy tadqiqotlar jurnali, 1(4), 61–69.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
